

Uttalelse til NVE angående kraftutbygging i Hjartdal kommune

Jeg vil på vegne av mange i Hjartdal kommune presisere at det er et betydelig antall innbyggere som ikke ønsker noen form for utbygging nå. Kommunestyremøtet 13. april viser at det er delte meninger om kraftutbygging i kommunen der det var 11 representanter som stemte for formannskapetets innstilling og 6 som stemte mot (under prøvestemningen var 9 representanter for og 8 imot). Det er mange som mener at Hjartdal kommune har bidratt mye til produksjon av strøm ved den store utbyggingen som fant sted på 1950- 1960-tallet. Vannene som er berørt av denne utbyggingen, er i dag sterkt forringet der de store deler av året ser ut som månelandskap. Dette er med på å ødelegge den ellers så fine naturen rundt disse vannene. Nå søkes det igjen om konsesjon, denne gang for å ta elvene vi har i kommunen. Ved å gjøre dette vil naturen bli ytterligere forringet, da spesielt i Sauland. Jeg synes det er trist at Kommunen vår nå stiller seg positive til å ta vekk tre av våre viktigste og sjeldne naturperler, Omnesfossen, Hanfoss og Skogsåa, som vi har i Sauland/ Tuddal. Så store fosser som Omnesfossen og Hanfoss er et sjeldent syn på Østlandet og Skogsåa er en til nå uoppdaget perle. I fagrapport for friluftsliv og reiseliv står det følgende: *Reduksjonen i vannføring vil ha størst betydning for de områdene der Hjartdøla er synlig og inntrykkssterk. For Hjartdøla gjelder dette særlig Hanfoss og Omnesfossen (s 3).* Jeg synes det er tragisk at naturen ikke tilegnes større verdi enn det man får målt i kroner og øre.

I fagrapporten knyttet til landskap er følgende omtalt for Omnesfossen; *Omnesfossen står i en særstilling i dette landskapsområdet. Omnesfossen og områdene i umiddelbar nærhet til fossen blir derfor skilt ut fra det øvrige landskapsområdet og verdivurdert for seg: Fossen er en tydelig og viktig del av landskapsopplevelsen i sitt nærmiljø og er en attraksjon både for lokalbefolkningen og tilreisende (Idsøe, 2008). Sammen med de kulturhistoriske elementene som har direkte tilknytning til elva og fossen, er Omnesfossen og omgivelsene med Heddal Mølle et område med stor intensitet og inntrykksstyrke. Verdivurdering: Stor verdi (Klasse A) (Fagrapport Landskap s 49).* Jeg synes det er trist at fossen med sitt spesielle særpreg nå vil forsvinne fra lokalbefolkningen og turister som reiser forbi. Slike store inngrep i naturen vil lite trolig kunne reverseres etter en utbygging. Det er nå gjort kjent at om det er Skagerak som får konsesjon, er det bevilget 5 millioner kroner til avbøtende tiltak ved Omnesfossen. Ordføreren i kommunen har derfor snakket om å lage et badeland her. Jeg savner en omtale av Hanfoss i rapporten knyttet til landskap, for dette er også en flott foss som kan sees fra E134. Denne fossen er i liten grad nevnt, og det er heller ikke nevnt noen avbøtende tiltak for denne. Hanfoss vil i stor grad endre karakter etter en eventuell utbygging da minstevannsføring i stor grad vil bli gjenleddene. Et forslag til avbøtende tiltak her kan være en evt. opparbeidelse av badeplass om det blir nok vann til det etter en eventuell utbygging. Jeg vet Hjartdal kommune vurderer å gjøre dette ved Omnesfossen, men jeg stiller meg litt kritisk til hvor godt avløpsvannet fra det kommunale rensesanlegget ved Elgevad vil bli rensert dersom Skogsåa blir utbygd og får en lav minstevannsføring. Kan dette kan virke uheldig i forhold til bademuligheter ved Omnesfossen og det foreslåtte badelandet der?

Jeg deltok på kommunestyremøtet der det var delte meninger til kraftutbygging, og der det ble fremmet et motforslag til Skagerak sin søknad. Forslaget gikk ut på å gi rom for mindre omfattende utbygginger som bevarer Skogsåa og Omnesfossen. I fagrapporten om landskap beskrives Skogsåa som følgende; *Langs Skogsåa er det få tekniske inngrep i tilknytning til selve elvestrengen. Dette gjør at en opplever at elva i stor grad går i urørt natur (Fagrapport landskap s 32).* Videre fortsetter

rapporten med *Vannføringen har mye å si for opplevelsen av elva som landskapselement* (s33). Ved å legge denne elvestrekningen i rør, vil man ta vekk en flott naturperle som vil ha stor potensiell verdi i fremtiden knyttet til turisme og aktiviteter som elvepadling og bading for å nevne noe. I Skagerak sin fagrapport knyttet til friluftsliv og reiseliv står det følgende: *Da padlesesongen i Skogså allerede er forholdsvis kortvarig, er den svært sårbar for endringer som kan redusere elvas attraksjonsverdi som padleelv* (s 3). I fagrapporten knyttet til landskap s 53 slås det fast av *Det vil bli redusert vannføring i Skogså både sommer og vinter og videre at Den reduserte vannføringen vil gjøre at Skogså får endret sin karakter som landskapselement*. I Telen (lokalavisen) 8. april var det en artikkel om eiendomsselskapet L&F Eiendom som i dag står bak pågående prosjekter med en investeringsramme på 14 millioner og med tanke på å investere ytterligere 60 millioner i Tuddalsfjella og selve dalen, men at dette vil falle bort ved en eventuell utbygging. Jeg mener både Omnesfossen og Skogså, men også Hanfoss må bevares med tanke på hvilke naturverdier disse har!!

Hjartdal kommunes administrasjon og mange av dens politikere er svært opptatt av inntektene en utbygging med Skagerak vil gi. Jeg har selv deltatt på både formannskapsmøtet og kommunestyremøtet og ble vitne til en svært så ensidig fremstilling av alternativene kommunen hadde å velge mellom, ledet av en ordfører som taler varmt for Skagerak sine planer. Jeg ble sjokkert over den ensidige fremstillingen som ble gjort til kommunens folkevalgte, der det i liten grad bar preg å vurdere de tre ulike alternativene kommunen kunne velge mellom. Mesteparten av tiden gikk med til å drøfte Skagerak sitt tilbud til kommunen, og det ble ikke snakket om hvilke negative konsekvenser en eventuell utbygging vil ha i forhold til miljø, natur og turisme for å nevne noe. Rådmannen i sin innstilling vektlegger at de samfunnsmessige konsekvensene er større enn de miljømessige ulempene. Rådmann belyser hvilke økonomiske fordeler en utbygging vil gi, men det er i svært liten grad snakk om hvilke negative konsekvenser en stor utbygging vil føre med seg.

Minstevannsføring er et svært viktig punkt, og den vil for det meste av året bli gjeldene. Vi kan vanskelig forestille oss hvor liten denne kommer til å bli, og det finnes ikke bilder av hvor lav denne vil bli på vinterstid. Om det hadde vært mulig, kunne det vært fint om vi kunne fått sett dette før det eventuelt ble vedtatt (det er jeg redd hadde sjokkert mange hvordan det da ville sett ut). Minstevannsføring vil ha store negative konsekvenser knyttet til dyre- og planteliv i og rundt elva. I forhold til plantelivet er følgende omtalt i Skagerak sin informasjonsbrosjyre; *Konsekvensane av Sauland kraftverk vert vurdert som store negative for Skogså med sidebekker, Vesleåa/Kjempa og Skorva. Vurderingane er knytt til funn av raudlisteartane orejamnose, huldregras, solblom samt raudlista soppantar og trua naturtypar* (Skagerak sin informasjonsbrosjyre s 17). Det er i etterkant kommet en ny rapport som omtaler flere rødlistearter knyttet til elva Skorva. Det er heller ikke satt krav til minstevannsføring i Skorva slik jeg kan se. Dessuten er jeg redd for de alvorlige konsekvensene lav minstevannsføring vil føre til for fisk og elveperlemuslingen (som vi har så mye av i Hjartdøla). Skagerak har fremmet forslag om avbøtende tiltak, men jeg er redd disse kan komme for seint når en først får sett konsekvensene en stor utbygging vil føre med seg!

Jeg stiller meg skeptisk til om aktuelle utbyggere (Skagerak Energi og Sauland Bygdekraft) har utredet konsekvensene av lav minstevannsføring tilstrekkelig og hvilke innvirkninger dette kan ha på både kvalitet og mengde drikkevann i kommunen både kommunalt, men også privat. I sin informasjonsbrosjyre sier Skagerak at det kommunale vannverket, samt noen private brønner kan bli berørt av utbyggingen. Det bør stilles krav til utbygger at de er pliktet til øyeblikkelig å komme på banen dersom drikkevannet skulle bli ødelagt og eventuelt borte. Dette må skje raskt, og det må ikke være rom for diskusjoner / rettsaker o.l. om hvem som er ansvarlig. Skagerak informerer også om at respirantforholdene nedenfor utløpet til det kommunale renseanlegget vil endre karakter. Her bør det også stilles konkrete krav til utbygger om å rette opp disse forholdene, og eventuelt komme med avbøtende tiltak om badevann/badeplasser nedstrøms dette uttaket vil bli negativt påvirket. Det er her jeg tenker på for eksempel Omnesfossen som foreslått badeland.

I sin argumentasjon for kraftutbygging oppfordrer ordføreren til å tenke globalt, og at vi må velge vekk hensyn til natur og omgivelser for å produsere kraft. For meg blir det litt ambivalent når Hjartdal kommune på sin hjemmeside reklamerer med elva og fossen når de skal fronte kommunen samtidig som de snakker om energieffektivisering ved oppføring av nye boliger på Staurhagen (område som kommunen har kjøpt opp i Sauland til boligformål). Her har de satt inn følgende sammendrag fra en gruppe med Navarsete i spissen som sier følgende; *"Flere internasjonale studier viser at energieffektivisering er det enkleste og billigste klimatiltaket, og det er derfor bred politisk og faglig enighet om at energieffektivisering må prioriteres. Energieffektivisering i bygg bidrar til å erstatte forurensende energikilder i andre sektorer og reduserer behovet for ny kraftproduksjon. Den mest miljøvennlige energien er den man slipper å produsere. En betydelig andel av tiltakene vil dessuten være både samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk lønnsomme."* På tross av dette velger nå kommunen nå til dels å gå imot sin egen kommuneplan. De har ikke vurdert konsekvensene av å bygge ut bl.a. Skogsåa og Omnesfossen og hvilke alvorlige, negative konsekvenser dette vil føre med seg i forhold til natur, turisme og tilflytting for å nevne noe. Jeg håper dere i NVE ser verdien og potensialet i naturen, og at dere kan medvirke til å bevare viktige naturperler som Omnesfossen, Hanfoss og Skogsåa for fremtidige generasjoner. Jeg vil presisere at mange innbyggere ønsker alternativ null, ingen utbygging! Men må det skje en kraftutbygging håper jeg og mange andre det må kunne komme til løsninger som ivaretar ulike interesser, som å bevare viktige naturperler samtidig som det kan produseres kraft. Jeg håper av hele mitt hjerte at dere tenker på fremtiden og miljøet for politikerne i kommunen tenker penger!

Hjelp oss å redde naturen i Hjartdal kommune for fremtidige generasjoner. Energieffektivisering bør skje før en eventuell utbygging, når man ser på de negative konsekvensene en utbygging vil føre med seg!!

Med vennlig hilsen Gry Helen Lund Brekka, ung innbygger og fremtidig grunneier i Sauland!

Kilder

Skagerak sin fagrapport landskap.pdf (<http://skjema.nve.no/NVE-saksdokument/200709826-37-488172.pdf>) 15/4-2011

Skagerak sin informasjonsbrosjyre: *Sauland Kraftverk, orientering om konsesjonssøknad*

Skagerak sin fagrapport friluftsliv og reiseliv.pdf (<http://skjema.nve.no/NVE-saksdokument/200709826-37-488105.pdf>) 15/4-2011